І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го ТРАВНЯ 1964 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 22, 1964 No. 97. VOL. LXXI.

ПАЛАТА СХВАЛИЛА $5.18 БІЛЬЙОНА НА ФАРМЕРСЬКУ ПРОГРАМУ

Вашингтон. — 20-го травня Палата Репрезентантів більшістю 311 до 64 голосів схвалила $5 180 000 000, на потреби Департаменту Рільництва. Одночасно Палата більшістю одного голосу 187 до 186 відкинула проєкт республіканців, щоб уряд не виплачував допомоги за ті фармерські продукти, які продаються до комуністичних країн. Оця незначна більшість за урядовий проєкт свідчить про те, що в Конгресі немає великої прихильности до торгівлі з комуністичними державами, хоч уряд недавно виявив плян збільшувати торгівлю з комуністами, які можуть легко купувати потрібні їм товари в інших державах, коли їх не зможуть дістати у ЗДА. Сподіваються, що республіканці використають цю проблему у виборчій кампанії та атакуватимуть демократів за те, що продають комуністам рільничі продукти, які держава субвенціонує, щоб втримати ціни на фармерські товари. За обмеження торгівлі з комуністами було 156 республіканців і 30 демократів, а за урядовий проєкт голосували 182 демократи і тільки 5 республіканців. Ухвалений в Палаті проєкт іде до Сенату, де можуть бути пороблені деякі зміни в користь урядового проєкту. Сподіваються, що Сенат приверне фонди для програми Харчі для Миру, які скреслила Палата. Уряд підкреслює, що цьогорічна фармерська програма має в пляні поробити деякі ощадності, але фахівці від бюджету твердять, що в дійсності не буде заощаджень у видатках на фармерство, бо цьогорічна програма тільки попереставляла деякі видатки, не змінивши їх основно. Довша дискусія була над тим, чи уряд має підтримувати ціни на тютюн своїми фондами, коли головний лікар ЗДА опублікував звіт про те, що тютюн шкідливий для здоров'я людей - курців. Конгресмен - демократ із Мишигену Джан Д. Дінгелл робив із цього „моральну проблему" і пропонував не давати федеральних фондів-підтримки на допомогу фармерам, які вирощують тютюн. Але конгресмени із стейтів, де росте тютюн, мали проти цього такі аргументи: Уряд дає субсидії фармерам за тютюн, але одночасно він контролює площі під культуру тютюну. Коли не буде федеральної допомоги, то не буде і контролі посівної площі, а тоді фармери, щоб втриматися при господарстві, вирощуватимуть ще більше тютюну, внаслідок цього впаде ціна на тютюн, подешевшають цигарки і населення буде ще більше курити, як тепер. При експорті фармерських продуктів за кордон уряд виплачує фармерам ту різницю в цінах, яка є на міжнародному ринку і між тими цінами, які є в ЗДА внаслідок урядової допомоги. Конгресмени - республіканці твердили, що уряд не повинен давати субсидій за продану пшеницю до комуністичних країн. Але в прийнятому законі є передбачені фонди на те, щоб проводжувати досліди над тим, як вилучити з тютюну той складник, що при куренні цигарок спричиняє недуги легенів та різні недуги серця.

Прем'єр Пірсон плянує змінити державний канадійський прапор

Оттава. — 19-го травня прем'єр Лестер Б. Пірсон, промовляючи в Палаті Громад, заявив, що його ліберальний уряд рішений встоятися або впасти в обороні нового канадійського прапору з кленовим листком. В цій справі Пірсон вперше заявив це був на зборах Королівського Канадійського Легіону 17-го травня у Винніпеґу. В Палаті Громад він обороняв своє становище в цій справі і закликав опозиційну Консервативну Партію з колишнім прем'єром Джаном Діфенбейкером на чолі, щоб зміряла свої сили і поставила внесок на вислів недовір'я в найближчий понеділок 25-го травня. Пірсон сказав в Парляменті, що він плянує змінити і теперішній канадійський гимн, яким мала б стати пісня: „О Канада" замість дотеперішнього гимну Гад сейв ди кінґ". Пірсон сказав, що дотеперішній прапор так званий Юніон Джек може і надалі повівати в Канаді, але офіційним прапором буде прапор із кленовими листками, бо він буде прийнятнішим для 10-ох мільйонів канадійців, що є не англійського походження.

Ладж відмовляється приїхати до ЗДА в справах партійної програми

Ню Йорк. — Преса повідомляє, що американський амбасадор у Сайґоні заявив, що він не може перед Номінаційною Республіканською Конвенцією з'явитися перед Комісією, яка складає республіканську виборчу платформу. Республіканська Конвенція зачнеться 13-го липня у Сан Франсіско. Ладж сказав, що вже давно його запрошували прибути до Комісії Платформи в дні 7-го липня, але він тоді відповів, що не може зобов'язуватися до нічого. Запрошення вислав був йому голова Комісії Платформи конгресмен із Висконсину Мелвін Р. Лерд. Амбасадор Ладж не хотів сказати заяви про те, що він програв прайморі в стейті Орегон в користь губернатора Рокефеллера. З урядових кол повідомляють, що през. Джансон не пробував довідатися від Ладжа, які є його пляни на майбутнє, і як довго він плянує залишитися на своєму становищі в Південному В'єтнамі.

У 3-МУ ДНІ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС ЗАКІНЧЕНО ДИСКУСІЇ НАД ЗВІТАМИ

Союзівка, Керґонксон. — У третьому дні річних нарад Головний Уряд Українського Народного Союзу відбув одну вечірню сесію, під час якої вичерпано дискусію над звітами Головної Контрольної Комісії та її членів і всіх головних радних. Дискусія над звітами членів Головного Екзекутивного Комітету, редактора „Свободи" і управителя „Союзівки" відбулася попереднього дня. В дебатах над звітами членів Головної Контрольної Комісії і Головної Ради в середу 20 травня заторкнено, обговорено і вияснено ще цілий ряд справ, що відносяться до загального стану Українського Народного Союзу, як і його розвитку на місцях в ЗДА і Канаді. Дебатуючи над справами УНСоюзу обмірковано також цілий ряд нерозривно зв'язаних з ними проблем нашого загально - громадського життя. Після обговорення усі звіти були одноодушно прийняті до відома. Крім звітів членів Головного Уряду, під час нарад виступили ще із своїми заввагами про організаційну працю та можливості її дальшого і ще більшого розгорнення обласні організатори УНСоюзу — Володимир Гірняк із західних областей ЗДА та Степан Гавриш з Філядельфії. Учасники нарад жваво інтересувались їхніми спостереженнями.

Під час дня відбулися наради Стипендійної Комісії УНСоюзу, рекомендації якої щодо прийняття стипендії УНСоюзу для зголошених кандидатів на академічний рік 1964/65 мають ще бути схвалені Головним Урядом УНСоюзу. На порядку нарад четвертого дня у четвер 21 травня є нові справи та резолюції і ухвали для добра організації.

Проф. Роман Смаль-Стоцький очолив Стипендійну Комісію УНСоюзу

Союзівка, Керґонксон. — В четвер 21-го травня на оселі УНСоюзу у перерві між нарадами Головного Уряду УНС, які почалися тут у понеділок 18-го травня ц. р. та триватимуть впродовж тижня, відбулося перше засідання створеної рішенням Головного Уряду УНС на річних нарадах минулого 1963-го року Стипендійної Комісії УНС, яка, починаючи з цього року, щорічно призначатиме відповідні стипендії для студентів-членів УНСоюзу. У цьому першому засіданні, яке відкрила в імені Головного Уряду УНС заступниця головного предсідника п-і Анна Герман, взяли участь згідно з постановою про створення цієї Комісії, такі репрезентанти УНСоюзу: п-і Анна Герман, головний секретар д-р Ярослав Падох, головний касир Роман Слободян, голова Контрольної Комісії д-р Володимир Галан, репрезентант Головної Ради Мирон Куропась, репрезентант канадійських членів УНСоюзу головний радний Богдан Мельняк та редактор Антін Драган і запрошені президент НТШ — проф. Роман Смаль-Стоцький і президент УВАН проф. О. Архимович, який проте був цього дня перешкоджений і не міг взяти особисто участи в нарадах, але погодився на участь і переслав свої повновласті, — президент СУСТА Богдан Футей, якого на нарадах заступала голова Контрольної Комісії СУСТА Мирослава Пришляк. На початку своїх нарад Комісія уконституувалася в той спосіб, що професора Романа Смаль-Стоцького обрано на голову, професора Олександра Архимовича і репрезентанта Союзу — на першого і другого заступників голови та Богдана Футея на секретаря. Комісія розглянула усіх 39 подань від студентів американських і канадійських коледжів і університетів та признала відповідні стипендії, які ще мають бути затверджені Головним Урядом УНСоюзу і тоді будуть оприлюднені.

З Вашинґтону передаватимуть через радіо і телевізію панель, присвячений Тарасові Шевченкові

Вашингтон.— В неділю 24 ц.м., о год. 12.30 до 1-ої вечора через „канал" 4, і у вівторок 26 травня о год. 8:30-9 веч. через „канал" 26 передаватимуть на телевізії „панел", зорганізований на форумі Джорджтавнського університету у Вашингтоні та присвячений виключно пам'яті і творчості Тараса Шевченка. Водночас ця авдиція буде передавана також через радіо. Заголовок тієї радіо передачі — „Шевченко, як символ волі". У панелі братимуть участь три особи: проф. економії з Джорджтавнського університету Лев Добрянський, професор славістики Маркетського університету в Мілвокі, Виск., Роман Смаль-Стоцький та конгресмен і член Комісії для закордонних справ у Палаті Репрезентантів Едвард Дервінський. Як „модератор" виступатиме Воллес Фаннінг. Дискутанти з'ясують історичну добу, в якій жив і діяв Шевченко, найважливіші біографічні дати та найважливіші поетичні твори Шевченка, його значення для України і всього світу, як борця за свободу і як борця проти російського поневолювача, як теж історію здвигнення у Вашингтоні пам'ятника Шевченкові, фальсифікацію Шевченка в Совєтському Союзі і реакцію большевиків на заходи українських громад в Америці щодо побудови Шевченкові величавого пам'ятника. Ця авдиція безумовно причиниться до звеличання свята відкриття пам'ятника.

Секретаріят для не-християнських визнань діятиме паралельно з Ватиканським Собором

Рим. — Офіційний орган Апостольської Столиці „Оссерваторе Романо" з'ясовує в редакційній непідписаній статті з минулої середи 20 травня ц. р. сумніви, які виринули з проголошенням Папою Павлом VI створення окремого Секретаріяту для не-християнських визнань. Ці сумніви стосувались різних справ християнських і не-християнських Церков та визнань, якими займався вже до цього часу Другий Ватиканський Собор та які ще є на його денному порядку. У згаданій статті стверджується, що всі ті справи все одно будуть полагоджувані Ватиканським Собором у тісному зв'язку і порозумінні з новоствореним Секретаріятом. Цей новий Секретаріят буде діяти „тихо і скромно", базуючись головно на інформаціях від католицьких єпископів в даних країнах і маючи на меті сприяти взаємному зрозумінню. Приєднювання не - християн до християнізму та католицизму не буде ціллю Секретаріяту, а належатиме далі до діяльности місій у тих країнах. У римських газетах здогадуються, що автором тієї статті в „Оссерваторе Романо" є сам кардинал Паольо Марелля, призначений Папою на голову новоствореного Секретаріяту для не - християнських визнань.

Америка закидає Камбоджі змову з комуністами — СССР в її обороні

Об'єднані Нації.— Рада Безпеки Об'єднаних Націй займається знову скаргою Камбоджі проти Південного В'єтнаму і ЗДА ніби у зв'язку з „агресією", якої мав допуститись військовий загін Південного В'єтнаму, який—женучись за комуністичними партизанами — вступив був на терен Камбоджі. Ця остання оскаржує також Америку, що американські старшини були в отому відділі. Користаючи з нагоди, представник СССР в Об'єднаних Націях Микола Федоренко накинувся з лайкою на „американських імперіялістів", що вони підтримували „лакейський" режим Нго Дінг Дієма, а тепер підтримують такий же уряд Нгуєна Хана всупереч „визвольному рухові" в'єтнамців, себто — комуністів. Зі свого боку Америка відповідає арґументом, що Камбоджа стала „безпечним прибіжищем" для північно-в'єтнамських комуністичних ватаг, які ведуть партизанку на терені Південного В'єтнаму і хороняться на території Камбоджі, за засекреченим порозумінням з нею. Всупереч становищу СССР і Чехословаччини—рішено покликати на ці наради в Раді Безпеки представника Півдня В'єтнаму. Тому, що це була процедуральна справа, то совєтський голос „проти" не мав значення „вета" у рамках Ради Безпеки була правосильна.

НТШ і Болгарська Ліга влаштовують спільну Конференцію у честь Т. Шевченка

Для вшанування Дня св. Кирила й Методія та 150-річчя народин Т. Шевченка, Наукове Товариство ім. Шевченка та Американська Болгарська Ліга влаштовують спільну Конференцію, що відбудеться в неділю, 24-го травня 1964 р. в годині 3-ій по полудні у великій залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку. Конференцію відкриє з рамени НТШ, д-р В. Шандор. Проф. д-р К. А. Меннінг виголосить доповідь на тему „Шевченко і його вплив на болгарську літературу". Голова Болгарської Ліги, п. Боян Чуканов говоритиме про „Діяльність і значення апостолів слов'ян св. Кирила і Методія". В другій частині програми п. О. Комарницька відограє на піяніо Фоменка „Поему карпатських гір", а п. Є. Райна відспіває ряд болгарських народних пісень. Акомпаньюватиме д-р М. Бенсусан. По Конференції відбудеться спільна перекуска. Конференцію закриє п. І. Кардашинець з рамени Болгарської Ліги.

Видано відзнаки з нагоди відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні

Ню Йорк.— Український друкар і підприємець Роман Іваницький, на домовлення з Комітетом Пам'ятника Шевченкові, підготував і вже видрукував двокольорові рекламові відзнаки до дня відкриття пам'ятника Кобзареві. Наліпки зроблені на синьому тлі жовтими літерами, а саме: „Тарас Шевченко — український поет, 1814-1963", „Шевченко Відкриття пам'ятника 27 червня 1964 р. у Вашингтоні", такий же напис на прогумованому клейкому папері довгої форми, а також синьо-жовтий трикутний прапорець з пластикового матеріялу, із зображенням молодого Т. Шевченка та написами довкола: „Т.Шевченко, 1814-1964. Український поет — чемпіон свободи. Відкриття пам'ятника у Вашингтоні 27 червня 1964 року". Всі відзнаки призначені для наліплювання на автах. Їх у ціні 50 центів за штуку можна замовляти в КПШ у Ню Йорку, набувати в українських крамницях у Ню Йорку, або замовляти безпосередньо в п. Р. Іваницького (його адреса є в оголошеннях про печатки). Дуже побажано, щоб ці рекламові відзнаки вже тепер прикрашували українські авта і цим звертали увагу американців на ювілейні Шевченківські дні та на велику подію, що матиме місце в столиці ЗДА 27 червня. П. Іваницький випустив також пропам'ятне Шевченківське стильо.

СТІВЕНСОН З'ЯСУЄ В ОН ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ В ПІВДЕННІЙ АЗІЇ

ДЕ ҐОЛЬ ПРОПОНУЄ СКЛИКАННЯ 14-ЧЛЕННОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Об'єднані Нації. — Державний Департамент відкликав амбасадора ЗДА при Об'єднаних Націях, Адлея Стівенсона, з його приватної подорожі по Европі, щоб він узяв особисту участь в нарадах у Раді Безпеки Об'єднаних Націй над теперішньою ситуацією в Південній Азії. Формально ці наради ведуться внаслідок скарги Камбоджі проти Південного В'єтнаму і ЗДА за ніби-то порушення ними території Камбоджі — про що мова в окремій новинці. Фактично ці дебати заторкують цілий комплекс справ, зв'язаних із Південною Азією, де в останніх тижнях і днях значно погіршилась ситуація. Стівенсон, прилетівши до Ню Йорку в минулу середу вечером, заявив разаз на летовищі, що ситуація в Південній Азії стала „дуже поважною". Він негайно нав'язав телефонічний зв'язок з Вашингтоном, де тим часом високі урядовці приготовляли нарис промови, яку Стівенсон мав виголосити в четвер на Раді Безпеки. Та його промова мала з'ясувати цілість американської політики в південно-азійських країнах — Південному В'єтнамі, Ляосі і Камбоджі — цих трьох тепер самостійних країнах, які до 1954 року були складовими частинами французької колонії Індокитаю.

Тим часом у зв'язку з цією самою справою французький президент - Шарль де Ґолль звернувся формальним листом до Британії і Совєтського Союзу, як „спонзорів" Женевської конференції з 1962 року, яка встановила була коаліційний „невтральний" уряд в Ляосі, щоб скликати знову таку саму конференцію для перевірки ситуації в Ляосі, де внаслідок наступу комуністичного „приватного" війська настав хаос і грозить провалитись ціла концепція самостійности, неподільности і невтральности тієї країни. У зв'язку з тією погіршеною ситуацією в Південній Азії де Ґолль перервав свою реконвалесценцію, яку переводив поза Парижем після своєї недавньої операції, та вернувся до Парижу, щоб головувати на засіданні ради міністрів. Про свою пропозицію щодо скликання нової міжнародної конференції Франція не радилась раніше з ЗДА і Британією, а просто повідомила їх про це. Вашингтон ставиться холодно і неохоче до тієї пропозиції, бо у практиці така конференція стала б тільки трибуною для комуністичних пропагандивних атак проти ЗДА та уряду вільного Південного В'єтнаму. ЗДА відмовляються говорити з комуністичними країнами на тему „невтралізації" В'єтнаму, поки Північний В'єтнам не припинить своєї фактичної агресії проти Південного В'єтнаму, яку переводить організуючи, озброюючи і вишколюючи комуністичних партизанів, що їх перекидає туди з власної території та через Камбоджу. Цей останній крок Франції знову погіршив французько - американські взаємини.

В Західній Німеччині критикують політику канцлера Ергарда

Бонн.— В обох найбільших західно - німецьких партіях: керівній Християнсько-демократичній і опозиційній Соціял-демократичній, нема одностайного становища в справах актуальної закордонної політики. До колишнього віцеканцлера і колишнього міністра Франца Йосифа Штравса, лідера баварських християнських демократів, який критикує ніби надто м'яку і нерішучу у відношенні до Москви політику міністра закордонних справ Гергарда Шредера, приєднався несподівано міністер транспорту в уряді Людвіґа Ергарда, Ганс Хрістоф Зеебом. Будучи головою організації німецьких втікачів, Зеебом виступав на з'їзді так званих судетських німців, себто прогнаних з Судетського краю в Чехословаччині. Він сам уроdженець Судетів і виступав за те, що Західня Німеччина повинна домагатися привернення до Західної Німеччини назад Судетського краю, що його дістала після Мюнхенської угоди в 1938 році та втратила з кінцем другої світової війни. Той виступ Зеебома напевне викличе гостру реакцію з боку міністра закордонних справ Шредера і самого канцлера Ергарда, які, напевне, намагаються поліпшити взаємини Західньої Німеччини з її комуністичними сусідами. Канцлер Ергард будьто заходиться відбудувати дисципліну в рядах християнсько-демократичної партії і втихомирити внутрішніх опозиціонерів. Також серед соціялістів є розбіжності, бо їх лідер, західньо-німецький посадник Віллі Брандт виступив під час свого теперішнього перебування в Америці з палкою обороною — французького президента де Ґоля.

У СВІТІ

● **Отто Куусінена,** 84-літнього комуніста, ровесника і співробітника Леніна, який помер в минулу неділю на пістряка печінки, похоронили з великими парадами. В тому самому дні московська „Правда" надрукувала промову Куусінена, що її він виголосив в лютому ц. р. на засіданні ЦК компартії в Москві та яка була гострою атакою проти китайського диктатора Мао Тсе-тунґа.

● **У столиці В'єтнаму** Сайґоні арештовано 24-річного робітника в автомобільному ґаражі, як голову однієї з клітин терористичної сіті комуністів. В його помешканні знайшли міну і гранату, що їх вживають у своїй саботажній акції комуністи.

● **В малій гімалайській державці Бутан** розстріляно одного бригадира і двох інших високих старшин за керівництво змови, внаслідку якої недавно вбито тамошнього прем'єра Джіґме Дорі. Загалом арештовано у зв'язку з тим убивством 50 осіб, що їх оскаржено в державній зраді.

● **В Норвегії,** недалеко столиці Осльо, якийсь чоловік середнього віку, який утік, коли наблизився поліціянт, підкинув 4½ фунта динамітового матеріялу під замок, в якому в червні цього року має замешкати Хрущов. В норвежських газетах отверто „дораджують" Хрущову і просять його, щоб він не „ущасливлював" норвежців своїми відвідинами. Він уже раз відкликав був приїзд внаслідку ворожої до тих відвідин постави норвежського парляменту.

● **Світовий чемпіон** у боксі важкої ваги, амерканський мурин Кешіюс Клей, заявив в столиці афрканської держави Гани Аккрі, що американські мурини тільки тоді здобудуть собі пошану у білих, якщо заснують собі окрему державу. Водночас він прирівняв законопроєкт про громадянські права, над яким саме радить Конґрес, до фальшивих грошей: хто з муринів захоче користуватися ним — сказав він — того переслідуватимуть, як фальшівника.

Українська хроніка

● **Управа Бібліологічної Комісії НТШ** запрошує до участи в науковій конференції, присвяченій початкам українського друкарства, яка відбудеться в суботу, 23 травня о год. 6-ій вечором в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку. У програмі: проф. д-р В. Лев: Вступне слово „Початки українського друкарства", д-р С. Галамай: „Львівський Апостол Івана Федоровича з 1574 р.", д-р О. Соколишин: „Історія віднайдення Букваря Івана Федоровича, надрукованого у Львові 1574 р., його зміст та вибрана література про нього". По конференції відбудеться виставка репродукцій рідкісних видань Івана Федоровича.

В АМЕРИЦІ

● **Губернатор республіканець із Пенсилвенії** Вілліям В. Скрентон, промовляючи на закінченні шкільного року в Пенсилвенійському університеті до 2,700 випускників, казав, що федеральний уряд повинен зайнятися тільки обороною цієї країни та закордонною політикою, а всіми іншими справами мали б займатися стейтові леґіслятури та губернатори зі своїми помічниками. До цих інших проблем Скрентон зараховує шкільництво, транспорт, фармерство і боротьбу проти убозтва.

● **Провідний** республіканський претендент на кандидата на президента сенатор Беррі Голдвотер заявив, що заскаржить до суду видавців книжки „Ди Ґрін фелт Джанґел", в якій зв'язується його прізвище з відомим недавно ракетиром Віллі Байоффом. Голдвотер має домагатися одного мільйона долярів відшкодування, бо він не мав жадних зв'язків із цим злочинцем. Вістку про здогадні зв'язки арізонського сенатора мали б використовувати в теперішній правиборчій кампанії.

● **Продукція сталі** в тижні, який закінчився в суботу 16-го травня, становила 2,503,000 тонн, на 0.4 відсотка більше від тижня, що був передтим, коли вона виносила 2,492,000 тонн. Продукція була в останніх двох тижнях найбільша в 11-ох місяцях, бо в тижні, що закінчився був 8-го червня 1963-го року, продукція сталі становила 2,513,000 тонн.

● **Колишній секретар внутрішніх справ Фред Сітон** відбув інформаційну подорож по Алясці і заявив, що цей стейт знищений недавнім землетрусом, потребує в першу чергу капіталів. Гроші — це „найуспішніша і найшвидша допомога для Аляски", — казав Сітон.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ
(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Українці беруть участь в будуванні греблі в Єгипті

Київський інженер - гідротехнік Костянтин Філоненко впродовж двох років був керівником технічного відділу будівництва Асуанської греблі в Єгипті. Він пише: „На наших очах невпізнанно перетворились береги Нілу... Нам, українським інженерам, було дуже приємно... Мій колеґа Ґалаль (єгипетський інженер), оглянувши устаткування, сказав мені: — Прекрасну продукцію посилає ваша Україна! Надійна і чудово виконана. У нас тут поважають марки українських заводів". („Радянська Україна" з 12 травня). **Примітка:** п. Ґалаль напевно не повірив би, що подекуди в Україні, як ось у Глухові, частина населення ще змушена користуватись каганцями.

Сільські університети культури

„Час проаналізувати причини незадовільного стану в мережі народних університетів (Донецької області)... Сільське управління культури розіслало некваліфіковано розроблену програму „Сільський університет культури", розраховану на 48 учбових годин. Складачі її запропонували в надто короткий строк дати певну систему знань з багатьох циклів: суспільно-політичного, наукового атеїзму, естетичного виховання тощо... З чотирьох так званих університетів культури лише в Мар'їнському використали один діяпозитивний фільм". („Радянська культура" з 14 травня).

„Музика і діти"

„...І досі предмети співу і малювання в переважній більшості шкіл викладаються незадовільно. Не вистачає кваліфікованих вчителів, багато директорів шкіл вважають ці предмети другорядними, а музичне виховання — пустою, непотрібною справою. Не менш важливе значення для естетичного виховання дітей мають передачі Українського і обласних радіо та телестудій. Але, на жаль, вони дуже мало роблять в цьому напрямку. Це ж саме треба сказати і про кіностудії художніх та науково-популярних фільмів, а також про роботу наших композиторів". („Радянська культура" з 14 травня).

Очікуємо публікацій рідкісних словників

Співробітник Інституту Мовознавства у Києві, М. Пилинський, знайшов у букініста рідкісне видання — „Словничок подільських провінціялізмів" А. Кремера, виданий 1870 р. у Кракові. Повідомляючи про цінну для філологів знахідку, автор згадує в „Літературній Україні" з 12 травня про „великий рукописний словник Білецького-Носенка, складений у 40-х роках минулого століття", яким у рукописі користувались „кілька поколінь українських вчених", аж до акад. Агатангела Кримського включно. Запитуємо автора статті й Інститут Мовознавства ім. О. Потебні: коли будуть видані ті словники, щоб ними могли користуватися всі, кому дорога українська мова?

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Клопоти Кастра

Найбільш дошкульним клопотом режиму Фіделя Кастра на Кубі не є голосно заповіджена підпільно - революційно акція кубинських емігрантів, які буцімто вже оперують на терені Куби або плянують дістатися туди в найближчому часі. Знавці відносин твердять, що насправді війна кубинських революціонерів проти комуністичного режиму Кастра обмежується — бодай покищо — гамірливими словами. Коли зважити, що на Кубі є тепер під зброєю кругло 200.000 чоловіків і жінок на службі режиму, то — звичайно — висадні операції маленьких груп революціонерів можуть скінчитися радше їх винищенням, як поваленням режиму Кастра .

Зате, як твердить „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 25-го травня цього року, економічна ситуація Куби — дійсне джерело журби. На це є різні причини, між якими на першому місці стоять: ведена Америкою економічна бльокада, прикметний для комунізму хаос та стихійні нещастя, які в таких обставинах набирають розмірів катастрофи. Внаслідок неврожаю цукрової трощі цей рік заповідається найгіршим за всі п'ять попередніх. Керівник кубинського сільського господарства Карльос Рафаель Родріґес заявив 9-го травня, що „цього року жнива будуть не такими, як ми їх хочемо мати і не такими, як ми їх потребуємо".

Упадок цукрової продукції такий великий, що уряд Кастра заявив, що ні в цьому, ні в наступному році не оприлюднюватиме про нього докладних даних. Цукор же — це єдиний експортовий продукт Куби, за який вона може діставати готівку. А готівка потрібна ,щоб платити нею за англійські автобуси, французькі льокомотиви та вантажні авта і за еспанські кораблі, якщо Еспанія погодиться їх продати. Таким чином радість кубинських комуністів з приводу зламання західніми союзниками Америки бойкотового фронту має тільки половинну вартість, якщо не можна тієї нагоди використати, бо — нема гроша. Комуністичному бльокові з ССCР у проводі Куба завинила вже півбільйона долярів, що їх не звертає, рахуючи на те, що вона Совєтам потрібна.

Промислова продукція Куби у 1964-му році на 23.3% нижча в порівнянні з 1962 роком. Внаслідок невиходу кубинських робітників до праці в минулому році втрачено 3 600 000 робітних днів. Кубинський режим мобілізує до праці чоловіків, жінок і дітей. Постановою з 6-го цього місяця змобілізовано 7 000 середношкільників на збирання цукрової трощі. Широко розреклямовано урядову нагороду, надану 11-літньому „героєві праці". Та це все лиш рекляма. Насправді — Кастро скидає вину за упадок цукрової продукції на гураґан „Фльора" з минулого жовтня, на дощову весну цього ж року і інші стихійні сили, тільки не на балаган в „соціялістичному господарстві". Молоко призначається на Кубі тільки для немовлят і важко хворих. Черевики є люксусом. Яйце офіційно коштує 5 центів, але його можна дістати тільки на чорному ринку за 25 центів. Годі говорити про брак автомобільних опон та частин до машин, коли нема навіть пляшок на пиво, а коли пляшки появляються, то нема для них корків чи бляшаних затичок . . .

У таких ось обставинах акція протирежимових революціонерів може дійсно мати успіх, перетворивши загальне пригнічення та ремствування кубинців в активний рух спротиву. Але — покищо цього ще нема.

Книжка фальшів про Україну

Славнозвісний німецький барон Мюнхгавзен одного дня у своїх фантазуваннях дійшов був до того, що витягнув сам себе за волосся з болота. До таких вправ часто вдається совєтська преса. Лише джерело її надхнення інше: не фантазія, а невблаганна реальність. „Радянська Україна" з 15-го травня повідомляє про створення „Народного літопису про Україну". Цитуємо: „Багато тисяч представників інтеліґенції, робітників і службовців, колгоспників і студентів . . . беруть участь у написанні „Історії міст і сіл Української ССР. Ця капітальна праця створюється на громадських засадах. У книзі будуть відомості про всі міста України, Київ займе окремий том, також відомості про 1 900 сіл і селищ міського типу, що мають багату історію". Відразу насторожує обіцянка, що — „багатомне видання має стати яскравою і хвилюючою розповіддю про те, як український народ під керівництвом комуністичної партії, завдяки здійсненню ленінської національної політики створив могутню індустріяльно - колгоспну радянську державу, добився небаченого розквіту науки і культури" . . .

Стверджуємо значний поступ на Україні в ділянці точних наук: українські вчені створили найпотужніший в СССР розбивач атомів, найбільшу й найточнішу обчислювальну електронну машину . . . Але наука — це не лише технологія. Це також і історія, і мовознавство, і мистецтвознавство, і краснавство, і ще багато інших галузей людського знання й духа. Тим часом вони в Україні відстають чи й зовсім завмерли. Українські вчені за кордоном значно більше займаються вивченням історії України, ніж совєтські учені. „Радянська Україна" обіцяє, що в тій книзі буде показано „небачений розквіт" України. Але в тому ж числі газети читаємо: „Дещо робиться і для поліпшення побуту робітників у гуртожитках. Підкреслюємо: дещо. Бож до редакції з Калуша продовжують надходити сиґнали" . . . Ось із того ж джерела інша репліка: „Чи не час вже Держбудові УССР встановити непорушне правило: жадного проєкту житлового кварталу без спортивного комплексу!" Цитуємо з „Радянської Культури" ч. 9: „Що ж із вишивки було показано на Республіканській Виставці декоративного мистецтва? Дуже й дуже мало". „Літературна Україна" з 3-го квітня писала, що в Україні дуже важко придбати українські платівки :„Немає в продажу й платівок із записами українських народних пісень, оперних арій . . . Не знайдеш у грамзаписах і українську оперну клясику, і сучасні опери, поставлені театрами" . . . У тому ж числі — замітка: українці із Заполяр'я на Півночі СССР нарікають, що вони передплатили багато українських книжок, а їм чомусь тих книжок не надсилають. „Вже вийшло чотирнадцять томів Української Радянської Енциклопедії, а ми жадного з них не отримали. Дорогі товариші з України, в чому ж справа?"

Це лише кілька прикладів із сотень, що показують „розквіт" української культри під московським чоботом. Подібно „розквітає" й економіка українського народу. „Велика поміч нам то це маленька ділянка" . . . повідомляють у листі з „могутньої індустріяльно - колгоспної держави": присадибна ділянка, хоч яка мізерна, допомогла родині перебитись цю зиму. І офіційна совєтська преса аж рябіє від недоліків . . .

Але таких відомостей ми певно не побачимо в новій „Історії міст і сіл", і тому це буде чергова фальшивка.

Ярослав Курдидик

ПЕРЕСТАРІЛІ ЗАСОБИ ВІЙНИ

П'ятикратна поїздка секретаря оборони МекНамари і надзвичайне засідання американських чільних військових фахівців, що його провів президент Джансон, вказують на те, що також і після приходу до влади генерала Хана положення в Південному В'єтнамі далеке від того, щоб його назвати задовільним.

Характеризуючи теперішнє положення у тому обширі, американський кореспондент Т. Луїс пише дослівно так: „Наш уряд намагається за всяку ціну приховати те, що ініціятиву в Південному В'єтнамі перебрали в'єтконґські комуністи. За малими і з стратегічного погляду незначними, зрештою, успіхами військ, що ними командує генерал Хан, становище там — на лезі меча. Або — або. Тим часом навіть у доривочних вістках, що врядигоди прориваються до ЗДА, стільки стилістичної контроверсійности, що Урядові не залишається нічого іншого, як приховуватися за фрази: „мабуть, буде краще", „ми не знаємо, як воно вийде, але не втрачаємо надії" і т. д. Але ні словом не згадується про те, що Уряд збирається перебрати ініціятиву в свої руки".

На підтвердження звіту згаданого кореспондента варто навести уривки із приватних листів вбитого недавно в Південному В'єтнамі 27-літнього капітана летунства Е. Дж. Шенка із Вінамеку, Індіяна, які опублікував поважний американський журнал, а за ним переповіли їх зміст інші американські часописи.

„Щоб виграти у Південному В'єтнамі війну, — писав капітан Шенк, — ми мусимо в цій країні воювати насправді повною силою модерної зброї, а не так, як досі, півзасобами і ще до того старими, бо ще з другої світової війни пропелеровими літаками або гелікоптерами, які через свою повільність в леті є найкращою ціллю навіть для звичайної рушниці . . . Ми тому програємо, що нас тут рішуче замало, що ми не маємо і не вживаємо навіть тієї модерної зброї, яку стосували в Кореї, а найважніше, не вживаємо відповідних до потреби стратегічних засобів . . . Ця справа деморалізує не тільки нас, американських вояків, але в першу чергу південних в'єтнамців, коли вони бачать, що, не зважаючи на їхні велетенські втрати в людях в'єтконґські комуністи перебрали бойову ініціятиву і мають постійні успіхи" . . .

Ці висловлені вже „з-поза гробу" обвинувачення американського капітана підтверджують факт, що в Південному В'єтнамі якась „таємнича сила" накидає американському військовому командуванню ту саму фатальну систему, проти якої найрішучіше спротивлявся командувач в Кореї, покійний ґен. МекАртур: щоб про бойові дії на фронті не рішали бюрократи, що не беруть до уваги місцевих обставин, в яких негайним і правильним рішенням можна уникнути зайвих жертв в людях і виграти на часі, що в ході війни відіграє не меншу ролю, як бойові засоби.

Адже практика доказала вже не раз, що там, де тільки американці негайно стосували сильну та рішучу акцію, як це було колись з інтервенцією в Лібаноні, на Формозьких островах, у Ґватемалі чи на Кубі, вони завжди добивалися позитивних наслідків. І, навпаки, всюди там, де ЗДА намагаються стримувати „воюючу комуну" півзасобами, а комуністичну інфільтрацію зустрічають дипломатичними, сальоновими переговорами, завжди в них все кінчилося невдачами.

Політику ЗДА у Південному В'єтнамі порівнюють з їх політикою в Кореї, коли ґен. МекАртур, вже майже осягнувши там перемогу, дістав гостре „ні", добиваючись дозволу цілковито розгромити всі китайські шляхи постачання та скупчення резервових засобів. Деяких вирішних політиків огорнув тоді страх, що коли ґен. МекАртур перенесе бойові операції за ріку Ялу і заженеться у „китайське море", вибухне третя світова війна, в якій ЗДА змушені будуть вжити нуклеарної зброї.

Справі, ситуація в Південному В'єтнамі дуже подібна до ситуації в Кореї ще й тому, що так само, як це було колись в Кореї, в'єтконґські комуністи мають ніби ґарантію, що їм ніхто ніколи не загрозить в їхньому запіллі, і тому вони всі свої сили можуть переносити на фронтові дії. Ніхто не сумнівається в тому, що коли американцям вдалося зранити хоч би навіть не дуже глибоке в'єтконґське запілля, негайно покращали б вигляди на перемогу. А в першу чергу це обнизило б до мінімуму кошти і жертви в людях у цій дійсно „брудній війні" .

Часопис „Ченґ Ґсін Вен Пао", що виходить на Формозі, у передовій статті пише: „Тепер, як ніколи досі, могли б ми допомогти своїм приятелям у Південному В'єтнамі в їхній війні проти нашого спільного ворога — комунізму, серед якого проявляються познаки не тільки сварні, але й повного розкладу. Національна Формоза має понад півмільйона першорядного, модерно вивінуваного і патріотично вихованого війська, яке під командуванням ґенералісимуса Чіянґ Кай-шека просить у ЗДА тільки одного — транспорту. Дайте змогу відвернути нам, націоналістичним китайцям, у Південному В'єтнамі ту трагедію, яка мала місце в Кореї. Дозвольте нам, нарешті, включитися у розгром комунізму в тому обширі земної кулі, і переконаєтесь, що цей удар відчують однаково боляче і в Пейпінґу, і в Москві".

Мабуть, ніхто не буде добачувати в недавно висловлених думках губернатора Рокефеллера передвиборчої сенсації, коли він вимагав гнати і переслідувати в'єтконґських комуністів на всіх відтинках кордону з Південним В'єтнамом і навіть на їх території так довго, як довго того буде потрібно. „Цим — сказав Рокефеллер — американський Уряд продемонструє перед цілим світом, що нашу силу не можна легковажити, що ЗДА не думають відступати з Азії. Ми мусимо вести в Азії таку політику, яка відповідала б насамперед нашій політичній рації".

Василь Витвицький

КНИЖКА ПРО УКРАЇНСЬКУ МУЗИКУ

Становище в ділянці загальних праць про минуле й сьогочасне української музики можна — якоюсь мірою — порівняти до стану, в якому знаходиться наша оперова музика. В обох царинах автори — тобто музикознавці і оперові композитори і виконавці — керуються такою настановою: дати або щось досконале і завершене або — ніщо. Тому, що досягнення першого в умовах бездержавности і в добі воєн та еміґрації було неможливе для здійснення, у висліді залишалося — друге.

З-під цієї настанови виломився наш визначний композитор, дириґент і музикознавець Антін Рудницький, якого велика і всебічна праця про українську музику появилася у видавництві „Дніпрова Хвиля" в Мюнхені. Її назва: „Українська музика. Критично - історичний огляд", Мюнхен, 1963.

У вступі до своєї праці (406 сторінок) автор підкреслює, що до цього свого завдання він підійшов не як дослідник - музиколог, а як практичний музика. Як композитор і всебічний виконавець (пяніст - соліст, акомпаніятор, оперовий, оркестровий і хоровий дириґент) автор сам брав участь у величезному числі концертів та оперових вистав і знає з першого джерела безліч творів українських композиторів, передусім сьогочасних.

Живий виклад і безпосередній підхід автора до питань розвитку нашої музики це вартісні прикмети книжки. Почерез цілу книжку проглядає гаряче бажання автора, щоб українська музика у своїй композиторській і виконавчій ділянках якнайшвидше позбулася залишків дилетантизму. Деякі із заторкнених питань, самі по собі складні й дискусійні, стають перед нами ще яскравіше через авторів темперамент. Він шукає „стопроцентового" професіоналізму (слова „стопроцентовий" він на одній тільки 151-ій сторінці вжив аж три рази). У своїх дискусійно - полемічних розділах Антін Рудницький не раз впадає у публіцистичний, а то й розговірний тон, якого не без успіху часто вживають американські автори, в тому числі й музикознавці, але яким рідко користуються автори українські, особливо галицькі.

З-поміж заторкнених і сміливо обговорених автором питань варто окремо згадати такі: Чи музики - чужинці, що працювали або ще й тепер працюють в ділянці української музики, належать органічно до українського музичного процесу, чи ні? Яке є, чи пак яке повинно бути місце в історії нашої музики композиторів і виконавців дилетантів 19-го і початку 20-го стол.? Інше, ще основніше питання: чи український твір тільки тоді по суті український, коли спирається на мелодиці народних пісень?

Нове світло кинув автор на проблему нашої музичної журналістики. Яку трагічну вимову має факт, що Україна на всій своїй великій території не має ні одного музичного журналу! Автор обчислив, що журнал „Советская Музыка", який мав би відповідно обслуговувати всі складові країни Совєтського Союзу, приділяє українській музиці яких один-два відсотки місця.

Що для автора книжки дуже прикметне, це його одвертість у висловленні думок, його наскрізь ориґінальні погляди та позитивні чи неґативні оцінки окремих, вже якоюсь мірою усталених явищ нашого музичного життя. Власне на цій площині книжка може збуджувати найбільше дискусії і заперечень. Ось тут таки хочу їх започаткувати.

„Льодолом" М. Леонтовича — на мою думку — ніяк не наївний, як це авторові здається. Лисенковому „Ноктюрнові" не варто й не слід відбирати право на назву „опери". „Слов'янський концерт" Лятошинського не робить враження „чудового" твору, якраз навпаки, цей твір, замовлений у композитора в пору всеслов'янських кличів, один із його слабших творів. Дуже хотілося б посперечатися з автором на тему Барвінського і формальної будови його циклічних творів, головно ж у формі сонати. Посперечатися варто не тому, що Барвінського критикувати не вільно, а тому, що автор рецензованої книжки підійшов до цього питання надто суб'єктивно. Відома річ, що новітні композитори використовують сонатну схему вільно, не дотримуючись її клясичного первовзору. І Барвінський, коли йде про формально - конструктивний бік його творів сонатного циклу, не був безпорадний як це із слів автора могло б здаватися, а просто висловлювався згідно з своїми уподобаннями й естетичними ідеалами.

Не зважаючи на довголітню підготовчу працю над книжкою і над її виданням, деякі недогляди таки закралися. Так, поезія Франка „Даремне, пісне" приписана Шевченкові (ст. 138), при збірці народних пісень з 1868 року подане ім'я Семена Гулака - Артемовського, замість його племінника, київського лікаря Олексія Гулака - Артемовського (ст. 38). До переочень треба зарахувати теж справу Реєстру хорових творів з 1697 р і її зіставлення з появою першої друкованої нотної книги „Ірмолой". „Реєстр нотових тетрадей" це властиво не подія, а тільки в даному році виготовлений список творів, що їх у своєму репертуарі мав львівський братський хор, отже це радше прецінне джерело до історії музики кінця 17-го стол.

Щодо термінології, то можна дискутувати, чи варто вертатися до терміну „многоголосовість", коли в нас уже прийнялося „багатоголосся". Замість „гармонійний" варто вживати „гармонічний", термін, що прийнявся в сьогочасному музикознавстві (пор. монографію Т. Шеффер про композитора Льва Миколайовича Ревуцького, Київ, 1958).

З появою книги Антона Рудницького наша громада дістала в руки багате джерело інформацій про українську музику, особливо про її теперішній стан на рідних землях і на еміґрації. Автор перестудіював і використав величезну кількість матеріялів і довів свій огляд буквально до останніх місяців. До використаних джерел належить і особисте листування автора з численними музиками, проведене саме у зв'язку з підготовою книжки. Великий розділ присвячений музикам - виконавцям (коло сто сторінок). Новиною в порівнянні з давнішими оглядами українсь кої музики є такі розділи, як „Музика в радіо й телевізії", „Платівки", „Музичні видавництва" та ін.

Кількома словами треба згадати й про зовнішній вигляд книжки. Вона видана дбайливо з друкарського боку, з вигідно розміщеним матеріялом. Обгортка роботи Святослава Гординського. Ілюстраційний матеріял пребагатий, в ньому й такі рідкості, як світлина композитора Пилипа Козицького з 1927 р. в оточенні львівських музик, або світлина Станислава Людкевича й Василя Барвінського та інших музик, зроблена при нагоді приїзду співачки Євгенії Винниченко - Мозгової у Львів.

Як сам автор зазначив у вступному слові, його книжка не претендує на те, щоб бути досконалою і дефінітивною історією української музики. В еміґраційних умовах здійснити це важко, якщо взагалі можливо. Та як критично ми не ставилися б до цієї праці, мусимо признати, що — поперше — її зміст і її виклад на рівні дійсно музично - професійному (можна сказати — стопроцентово). Шириною тем і їх живим та ориґінальним насвітленням вона дуже цікава. Уперше за довгі роки читачі знайдуть у ній велике число імен сьогочасних композиторів і досягнених мистецьких успіхів. Це власне й є одна з найбільш корисних прикмет книжки: вона навертає погляд читачів у бік нашої музичної сьогочасности, її потреб та її досягнень.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(ДО 150-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

(5)

Іван Коровицький

ШЕВЧЕНКІВ „БУКВАР" (1861)

Зустрічаються подвійні й навіть потрійні написання тих самих слів: „щастя" — „счастя", „в землі Християньскій" — „Християнській" — „Христіянській" та інше.

У своєму захопленому записі з 1858 року про перше враження від Кулішевої „Граматки" Шевченко нічого не згадує про її правопис, і треба припускати, що тоді вважав він його за добрий. А значно раніше, в листі до Олександра Корсуна, що видав у Харкові альманах „Сніп" особливим правописом (звук „і" різного походження передано через „ї", „и" різного походження — через „и", а проривне „ґ" — через „g"), близьким до кулішівки, Шевченко в січні 1842 року, посилаючи уривок своєї поеми „Мар'яна-черниця", пише: „Надрукуйте хоч це, що маю, — тільки друкуйте своєю граматикою, бо вона мені дуже полюбилась".

Все таки належить припускати, що відкинення кулішівки було спричинене особистою Шевченковою звичкою вживати російську азбуку для українських писань та бажанням оминути цензурні перешкоди. П. Зайцев твердить, що з „Кулішем вийшла з приводу „Букваря" суперечка. Куліш узагалі був проти друкування „ярижкою" . . . Але Шевченко мав якісь свої власні міркування в цій справі, а крім того, напевно боявся, що Куліш почне зовсім переробляти його підручник, склад якого автор добре й глибоко продумав". І Айзеншток, спираючись на нові матеріяли, твердить, що Шевченко, незадовго перед смертю, надрукував в „Северной Пчеле" дуже різку статтю проти другого скороченого видання Кулішевої „Граматки". Дійсно, поза іншими доказами Айзеншток знаходить у цій статті Шевченкові за стилем і змістом вислови, наприклад, закид з приводу опущення в другому видання „Граматки" „таблиці множення та речево зложеної аритметики", докори за етичний бік книжки („дитя одним замахом може навчитись читати, любити й ненавидіти свого ближнього") та згадку про недільні школи.

Навчитися грамоти з „Букваря" було нелегко. Борис Познанський, згадуючи про своє учителювання в київській недільній школі, окреслив „Буквар" „плохеньким", а розпорядчики полтавської недільної школи, Лобода, Д. Пильчиков і О. Кониський, назвали його незадовільним. Тому цілком неоправдані пізніші ентузіястичні оцінки цієї книжечки, а серед них П. Потоцького, що назвав її „лебединою піснею Шевченка".

Недопрацьованість „Букваря" самозрозуміла: Шевченкові роки по поверненні з заслання (1858-1860) були вщерть виповнені різноманітною діяльністю. Поза літературною творчістю, він займався малюванням, ґраверством, товариськими та громадськими справами, клопотанням про свою, ще закріпачену, родину, влаштовуванням особистого життя та змаганням із смертельною недугою. Для цеї однієї тогочасної його праці — „Букваря" — часу й сил лишалося дуже мало.

Не помічав своєї невдачі лише хворий і подратований автор „Букваря", хоч бачив хиби інших букварів. М. Лєсков згадує (січень 1861 р.), що перед Шевченком лежали на столі його „Букварі", а „під рукою в нього була інша „малороссийская граматка", що її він кілька разів розгортав, кидав на стіл, знову розгортав і знову кидав. Було помітно, що ця книжка його дуже займає і дуже непокоїть. Я взявся за шапку. Поет зупинив мене за руку й посадив. „Чи ви знаєте ось цю книжицю", — він показав мені „грамотку". Я відповів стверджувально. „Ану, якщо знаєте, то скажіть мені, для кого вона писана?" — „Як для кого?" — відповів я на запитання іншим питанням. — „А так, для кого? — бо я не знаю для кого, лише не для тих, кого треба навчити розуму". Я постарався ухилитися від відповіді й заговорив про недільні школи, але поет мене не слухав й очевидячки продовжував думати про „грамотку".

Це свідчення говорить про спрямовання думок Шевченка на справи пов'язані з „Букварем" та на його розуміння, для кого належить писати букварі, себто якого змісту мають бути ці букварі. У світлі наведених Шевченкових слів інакше можемо зрозуміти згадані вище занедбання в його передсмертній книжці. Думи, молитви і покріпляючі слова псалмів про те, що „Бог кара неправих, правим помагає", були для нього суттєвіші від мовно-правописних неполадок. А при розпродажу „Букваря" він виявив притаманну йому ідейність та жертвенність, наказуючи в своїх листах віддавати гроші на користь недільних шкіл: „Грошики положить в касу воскресної школи"; „Буквар" продасться . . . в пользу воскресних шкіл"; „Це не моє добро, а . . . наших убогих воскресних шкіл".

Гострий засуд „грамотки", правдоподібно другого скороченого видання Кулішевої „Граматки", в'яжеться з питанням про видання, що стали зразками при компонуванні „Букваря". Шевченко напевно простудіював згадані нами на початку букварі, що були серед його книжок. Підставою ж при складанці „Букваря" могло бути перше видання Кулішевої „Граматки" (1857 р.), що її недавно так захоплено прийняв Шевченко та що з неї навчав грамоті Лікеру.

Шевченко помер під час розповсюджування його „Букваря". Вже перші невдачі, що так хвилювали поета, не пророкували нічого доброго. Це незабаром підтвердилося. Лише невелика частина накладу „Букваря" дісталася до початкових і недільних шкіл. Користувалися ним у школах дуже недовго. В середині 1862 року уряд розв'язав недільні школи, а ще через рік, 20 липня 1862 року, заборонено українські книжки та підручники для народу. Та нищення Шевченкового „Букваря" розпочалося задовго до офіційної заборони українських книжок. Затривожливою познакою була, зокрема, рецензія священика Л. Крамаренкова („Домашняя Беседа", ч. 12, 1861), що побачила в „Букварі" — „картини морального розкладу", „блюзнірство над святим таїнством покаяння та слабкість релігійности".

У згаданому вже листі начальника Головного Управління цензури з 28-го липня 1861 року вказувалося, що „видання як цієї книжки („Букваря"), так і інших, до неї подібних, себто таких, що складаються для простолюддя в Україні українською мовою, і, хоч друкуються русскими буквами, виявляють намір знову викликати до окремого життя українську народність . . ." Таємні накази про „Буквар" були розіслані по Київщині. Виконуючи доручення київського губернатора, начальник канівської поліції подав 30-го листопада 1861 року звіт про заходи проти „Букваря". З того звіту довідуємось, що селянин Осип Кудлай, підрядчик цукроварні Яхненка й Симиренка, отримав від Івана Яхненка 12 Шевченкових „Букварів". Вісім книжок Кудлай пороздавав, а чотири залишилися в нього. Ці чотири книжечки від Кудлая відібрала поліція, а начальник канівської поліції наказав приставу решту — вісім пороздаваних книжок — відібрати і доставити йому. Одночасно наказано приставам і поліційним надзирателям м. Канева „мати найпильніший, з-під руки, нагляд, щоб недопустити розповсюдження отих букварів, особливо по сільських парафіяльних школах і в канівській недільній школі".

Шевченко не припускав, що його маленьку книжечку будуть нищити затривожені представники влади велетенської імперії.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Шевченко Т. Букварь Южнорусскій. Санктпетербургъ. 1861. Фото-цинкографічна репродукція в Повному виданні творів Т. Г. Шевченка, т. 6-ий. Варшава, 1935. Друге видання М. Денисюка, т. 5. Чікаґо, 1959, ст. 127-152.
Шевченко Т. Журнал. Листування. „Тарас Шевченко", т. III. Держ. В-во Художньої Літератури. Київ, 1949.
Біографія Т. Г. Шевченка за спогадами сучасників. В-во Академії Наук УРСР. Київ, 1958.
Т. Г. Шевченко в документах і матеріялах. Держ. В-во Політ. Літератури. Київ, 1950.
Айзеншток І. Я. Із розшуків про Шевченка. Збірник Праць П'ятої Наукової Шевченківської Конференції. Київ, 1957.
Брик І. Т. Шевченко й освіта. „Т. Шевченко", т. 5. В-во М. Денисюка. Чікаґо, 1959.
Зайцев Павло. Життя Тараса Шевченка. Наук. Т-во ім. Т. Шевченка. Ню Йорк-Париж-Мюнхен, 1955.
Кониський О. Тарас Шевченко в останні часи свого життя. Відбитка з „Записок НТШ", Львів, 1881.
Мацків В. Буквар Тараса Шевченка. Календар „Провидіння" на 1961 р. Філядельфія, ст. 63-66.
Потоцький П. Буквар Шевченка. „Записки Іст.-Філ. Відділу ВУАН". Київ, 1927, кн. 13-14.
Сіропolко Ст. Шевченків „Букварь Южнорусскій". Повне видання творів Т. Г. Шевченка, т. 5. В-во М. Денисюка. Чікаґо, 1959.
Тимошенко Н. Д. Хрестоматія матеріялів української літературної мови. Ч. І. Держ. Учбово-Педаг. В-во „Радянська Школа". Київ, 1959.

ЩЕ ТІЛЬКИ 36 ДНІВ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

Молодь Балтімору в поклоні Кобзареві

25 квітня українська шкільна молодь Балтімору вшанувала 150-річчя з дня народження Т. Шевченка — Шевченківським Ранком, що його під назвою „Поклін Молоді Кобзареві України" уладив для неї Шевченківський Ювілейний Комітет при тісній співпраці учителів. Програму Ранку виконували учні трьох парохіяльних шкіл, Школи Вищих Курсів Українознавства при УККА — Відділ Балтімор та Балтіморської Школи Українського Музичного Інституту.

Після американського гимну, що його відограла учениця УМІ Ліліяна Шав'як, Шевченківський Ранок відкрив п. Василь Татчин, заступник голови Шевченківського Ювілейного Комітету, вступним словом, відповідно скомпонованим для шкільної молоді. Злучені діточі хори під проводом дир. Івана Сенюти відспівали Стеценків „Заповіт".

Учень Школи Вищих Курсів Українознавства при УККА — Відділ Балтімор, Богдан Булавка, виголосив доповідь про культ Шевченка серед української еміграції в ЗДА давніше і тепер. Учні цієї школи виголосили збірну деклямацію Шевченкової поеми „Тарасова ніч", і вони теж під проводом своїх вчителів з мистецьким смаком удекорували сцену.

„Садок вишневий коло хати", „Думи мої" і „Реве та стогне Дніпр широкий" відспівав під проводом Юрка Ілінського і при фортепіяновому супроводі Богдана Булавки діточий хор Парохіяльної Школи при Українській Православній Автокефальній Церкві св. Михаїла. Також декілька деклямацій виголосили учні цієї школи: Юрко Зелинський деклямував Шевченкові „Три шляхи", Євген Шморгун і Анатолій Кондратенко уривки зі „Сну", Олександра Стрижак „Учітеся, брати мої".

Музичні точки програми виповнили учні УМІ. Скрипкове тріо: Юрко Вацлавів, Ігор Радь і Мирон Вацлавів відограло Лисенкову „Елегію пам'яті Т. Шевченка", а скрипкове сольо Юрка Вацлавова було виповнене „5-тим концертом" Зайца. Скрипакам акомпаніювала на фортепіяні Ліліяна Шав'як. З фортепіяновими солями виступили: Ірця Корж, що відограла „Тарантелю" Джованні, та Роман Стельмах, що виконав „Балляду" Бурґмюлера та Ігора Соневицького „Ой, у лузі".

Хор учнів Парохіяльної Школи при Українській Католицькій Церкві св. Михайла під проводом дир. Ів. Сенюти і при фортепіяновому супроводі Ліліяни Шав'як відспівав Фоменка „Учітеся, брати мої", Гнатишина „Думи мої і Гнатишина „Пісню про Шевченка". Декляматором з цієї школи був Ігор Лемішка, що виступив з Шевченковою поемою „Іван Підкова".

Учні Парохіяльної Школи при Українській Католицькій Школі св. Петра і Павла на Куртісбеї дали до програми трьох декляматорів та виступали з інсценізацією „Розритої могили". Галинка Мудра деклямувала віршик „Кобзареві", Олег Гудима Шевченка „Тече вода в синє море", Тарас Лукіянчук виголосив вірш Дмитра Павличка „Тарасові Шевченкові". Інсценізацію підготовила п. Марія Хомова.

Шевченківський Ранок, що мав піднеслий врочистий настрій, закінчено відспіванням українського національного гимну. Заля ІВКИ була вщерть виповнена українською шкільною молоддю та її батьками. Мистецькі програмки Шевченківського Ранку зладив п. Клим Баб'як.

Б. М-ський

Вистава творів Т. Шевченка в Едмонтоні

Заходом управи Пласт-Прияту, головно його голови Гр. Йопика та тісній співпраці управителя Курсів Українознавства ім. І. Франка проф. Р. Березовського, відзначено 150-річчя Т. Шевченка виставкою його творів в неділю, 16 лютого в залі УНО, а в неділю 23 лютого в залі УНДому. На виставці були: Перший „Кобзар" Т. Шевченка з 1840 р. в перевиданні проф. К. Біди в Оттаві, 1961 р.; „Кобзар" в редакції В. Доманицького з 1911 р.; „Кобзар" з друкарні У.В.Спілки в Вінніпеґу 1918 р.; „Малий Кобзар Д. Шевченка", Станиславів, 1920 р.; „Кобзар" і твори Т. Шевченка (3 томи) Української Накладні, Київ-Ляйпціґ 1918 р.; „Гайдамаки" з ілюстраціями мистця Сластьона тієїж накладні; „Кобзар" В-ва „Пробоєм", Прага, 1941; „Кобзар" накладом У. В-ва, Львів, 1942 р.; „Кобзар" накладом „Культури й Освіти", Вінніпеґ, 1944 р.; „Кобзар", Реґенсбурґ, 1946 р.; Кобзар на чужині в 1946 і 1947 рр.; Кобзар у Буенос Айрес в 1950 р.; поема „Гайдамаки", Едмонтон, 1954 р. (накладом Гр. Йопика); Поезії Т. Шевченка накладом „Молоде Життя", 1961 р.; Юрій Бойко: Шевченко і Москва, 1952 р., накладом УВУ; 100-ліття Заповіту Т. Шевченка, накладом КУК, 1945 р.; Д. Чуб: Живий Шевченко, друге видання, В-во „Дніпрова Хвиля" 1963 р.; М. Павлик: Т. Шевченко й Галицька Україна, в 25-ті роковини його смерти, Львів 1911 р.; Богдан Лепкий: Шевченко про мистецтво, Зальцведель 1920 р., накладом автора; Кобзар під редакцією проф. Л. Білецького, IV томи, накладом УВАН, Вінніпеґ, 1952-54 рр.; повне картини з життя Т. Шевчен- 14 томів, накладом В-ва М. Денисюк, Шикаґо; Д. Донцов: Незримі скрижалі Кобзаря, Торонто 1961 р.; видання творів Т. Шевченка з Києва; твори Т. Шевченка підкладені під музику нашими композиторами: М. Лисенком, В. Верикіським, Л. Ревуцьким, Ф. Колессою, Б. Лятошинським, Я. Степовим, А. Кос-Анатольським, М. Чайківським, Л. Колодубом, А. Лазаренком, С. Рахманіновим; картини з життя Т. Шевченка; жінка в творах Т. Шевченка: „Причинна", „Катерина", „Невольник", „Сон", „У нашім раю на землі" і „Відьма" — ілюстровані до згаданих творів виконав мистець проф. В. Залуцький з Едмонтону; поштові марки Т. Шевченка; медаля Т. Шевченка — КУК з Вінніпеґу та У.Н. Музею в Каліфорнії 1955 р.; грамота свідоцтва Курсів Українознавства ім. І. Франка і таблньо абсольвентів того ж Курсу за 1960-61 рік та дитячі видання „Світу Дитини" за роки 1920-22; „Дзвіночок" 1934 і „Веселка" за 1954-55. Під час виставки Ю. Гаморак виголосив дві доповіді і висвітлено два кольорові, звукові фільми: про відслонення пам'ятника Т. Шевченкові в Вінніпеґу і з Українського Дня в Елк Айленд парку біля Едмонтону в 1963 р. Виставу оглянуло 500 осіб.

м.х.

● **В Москві помер** на 82 році життя від рака печінки один із 12-ох членів Президії компартії СССР, ото ж один із керівної кліки, Отто Ф. Куусінен, фін, один із нечисленних ще живих „старих большевиків". Він увійшов до Президії компартії в 1957 році, після виключення відтіль членів „антипартійної групи", Молотова, Маленкова і Кагановича. Ще інший член Президії, Фрол Козлов, від більше як року спаралізований. Куусінен мав 3 ордени Леніна і був „героєм соціялістичної праці". Коли він пристав був до комуністів, то його покинула його дружина, але їх донька Герта є тепер видатною фігурою в комуністичній партії Фінляндії.

● **На терені Ватиканської держави,** яка займає 108 акрів, живе не більше 1.000 осіб, але вони користуються 1.300 телефонічними апаратами. Саме в минулому тижні заінстальовано там нову центральну розподільну станицю для обслуговування отих 1.300 ліній.

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Загальна діяльність Управи.

1 лютого 1964 р. відбулося в Ню Йорку поширене засідання Управи НТШ в ЗДА, в якому взяв також участь голова Канадійського НТШ, проф. д-р Є. Вертипорох. В ділянці наукових конференцій і доповідей Управа розглянула і затвердила плян конференцій на біжучий сезон 1964. Схвалено влаштувати в березні та квітні 1964 і в осені ц.р. урочисті наукові Шевченківські конференції для вшанування 150-річчя народин Патрона, Тараса Шевченка та — спільно з Об'єднаним Комітетом м. Ню Йорку — урочистий концерт. Спільну урочисту наукову Шевченківську конференцію НТШ — УВАН пляновано відбути з нагоди відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, 27 червня 1964 р., але відкинено цей проєкт після застережень збоку Комітету Пам'ятника Шевченкові.

У видавничій ділянці Управа схвалила поширити видавання серії „Бібліотеки Українознавства" та „Пейперс" і на Канаду, щоб дати змогу членам Канадійського НТШ публікувати наукові праці в серії цих видань.

Для гідного вшанування 150-річчя народин Т. Шевченка схвалено також створити при НТШ в ЗДА — НАУКОВИЙ ФОНД ІМ. ШЕВЧЕНКА, а зібрані в цей спосіб датки вжити на видання повної біографії Т. Шевченка в англійській мові, на видання історії української літератури нової доби, на видання доповнення до „Історії України" М. Грушевського і ін. До збірки фондів на ту ціль запрошено кредитові щадниці „Самопомочі" та інші українські, кредитово-щадничі установи.

Наукова праця Секцій, Комісій і Осередків НТШ.

Для координації наукової праці українських науковців-фахівців присднано для влаштування спільних наукових конференцій і імпрез і видання наукових праць, українські професійні Т-ва і організації, як Українське Лікарське Товариство П. А. (Головну Управу і Ню Йоркський Відділ), Товариство Українських Інженерів А. (Головну Управу і також Ню Йоркський Відділ), Об'єднання Українських Мистців (Головну Управу і Відділи в Ню Йорку та Філядельфії), Союз Українських Хорів Америки, Буковинську Громаду, СФУЖО, Окружну Раду СУ, Золотий Хрест і ін. Ці спільні конференції здобули вже собі належну оцінку та втішаються великою фреквенцією громадянства.

В біжучому сезоні 1963-64 влаштовано такі наукові Конференції та прилюдні доповіді:

Пленарні Наукові Конференції: Святочна Наукова Конференція для вшанування 150-річчя народин Т. Шевченка в дні 7. березня 1964, з доповідями проф. д-ра О. Кульчицького „Шевченко в світлі глибинної психології", ред. Б. Кравцева „Остракізм у Шевченкознавчій бібліографії", проф. д-ра К. Кисілевського „Шевченко-лірик". 4. квітня 1964 відбулася друга Наукова Конференція, присвячена 150-річчю народин Шевченка, з доповідями професора д-ра В. Безушка „Повісті Шевченка" і д-ра О. Соколишина „Шевченкіяна в англомовній літературі". Крім того влаштовано 8. березня 1964, спільно з УВУ, засідання-зустріч з проректором УВУ, проф. д-ром О. Кульчицьким.

Історично-Філософічна Секція влаштувала, крім інших спільних конференцій, доповідь д-ра С. Демидчука „Спроба доповнення і спростування історії української еміграції". 28. грудня 1963 р. В рамцях цієї ж Секції — Економічна Комісія влаштувала у звітному періоді такі доповіді: проф.

Закінчення на стор. 4-ій

ВІСТІ З КПШ

2,000 МОЛОДІ З НЮ ЙОРКУ — ДО ВАШИНҐТОНУ

Ню Йорк. — Як довідуємося, з Ню Йорку й найближчої околиці вибирається на 27-го червня до столиці ЗДА дві тисячі юнаків і дівчат, членів різних організацій української молоді: студентів, ОДУМ-у, Пласту, СУМ-у. Декілька сотень з них виступатимуть на Фестивалі Молоді після відкриття пам'ятника національному Пророкові. Для молоді вже замовлені готелі. Подорож у два кінці коштує на особу 12 долярів (два дні), нічліг — по 5 дол., а обід і вечеря у Колізеї, де стоятиме спеціяльна кухня — $ 2.50. Хто ще з молоді не зареєструвався на виїзд, мусить зробити це негайно у своїй організації або в місцевому КПШ.

Українська молодь у Вашинґтоні, діти в одностроях і в національних ношах напевно справлятимуть найбільше враження на американський столичний світ.

Пресбюро КПШ

УКРАЇНКА ІЗ ФРАНЦІЇ — НА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКА

Челістка Олександра Кукловська з Парижу надіслала до Крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові чек на 25 долярів — пожертву на будову пам'ятника Кобзареві у Вашинґтоні. Такий жест українки із Франції особливо зворушливий: відкласти 25 дол. у Парижі це далеко не те, що заробити їх за океаном. П-і О. Кукловській уже вислана Почесна Грамота КПШ і її прізвище буде занесене в „Золоту Пропам'ятну Книгу". Бажання українки з Европи й собі взяти участь у воздвигненні пом'ятника Т. Шевченкові може служити прикладом для всієї нашої спільноти.

Пресбюро КПШ

З І СПОРТУ

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Елизабет СК, мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу, відбудуться в суботу, 23 травня 1964 року, о год. 6-ій по полудні на грищі Українського Спортового Майдану при 124-ій вулиці і 31-ій Евню в Колледж Пойнті, Н. И.

„Тризуб" Філядельфія — Збірна Філяд. Нім. Футб. Ліґи, товариські футбольні змагання відбудуться в суботу, 23-го травня 1964 року, о год. 3-ій по полудні ,на грищі при 29-ій і Клірфілд Вулицях у Філядельфії.

СПОРТОВИЙ ЗДВИГ МОЛОДІ НА „СОЮЗІВЦІ"

Починаючи вже в п'ятницю вечором „Союзівка" буде місцем великого спортового здвигу Української Ліґи Молоді Північної Америки. В програмі імпрези ініційованої вже тут народженою молоддю є змагання кошівки, відбиванки, круглів і гольфу. Розгри круглів почнуться вже в п'ятницю, о год. 9-ій вечором у поблизькому Еленвілі. Кошівкові змагання дружин юнаків до 18 років і дорослих будуть в залях Раундаут Валлі Річджеал Гай Скул від 10 години ранку в суботу. Початок відбиванкових зустрічей визначений на 10 годину ранку в суботу на грищі „Союзівки". Змагання гольфу чоловіків і жінок почнуться в суботу о год. 8-ій рано на гольфовому курсі біля „Союзівки". В суботу вечором відбудеться бенкет переможців з врученням їм чаш, що їх уфундував У. Н. Союз. Після бенкету — забава. В неділю вечором буде влаштована для учасників товариська прощальна вечірка.

Ліверпул — Гамбурґ

В неділю, 24-го травня 1964 о год. 3.30 по полудні, на стадіоні Рандалс Айленд в Ню Йорку відбудуться міжнародні футбольні змагання між першуном Англії „Лівerпул Ф. К." і чільною дружиною з Німеччини „Гамбурґер С. Ф."

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ

В суботу, 30-го травня, о год. 7-ій вечором у домівці „Черника" в Дітройті (при 3306 Дейвісон) відбудуться Четверті Загальні Збори Української Спортової Централі Америки і Канади. На порядку нарад Зборів звіти керівних органів УСЦАК та Контрольної Комісії, уділення абсолюторії, вибір нових керівних органів, Ради та Контрольної Комісії і пляни праці на будуче. Теперішню Управу УСЦАК очолює Ярослав Хоростіль (голова) і Володимир Кузь (секретар). Осідком УСЦАК в минулій каденції було Торонто в Канаді. В цьому самому часі відбуватимуться в Дітройті відбиванкові першості чоловіків і жінок Української Спортової Централі, в яких візьмуть участь репрезентанти делеґатур УСЦАК Півночі і Сходу ЗДА та Канади.

„Чорноморська Січ" здобула третє місце у жіночій відбиванці Сходу.

Плейнфілд, 9-го травня. — Жіноча дружина відбиванки УАСТ „Чорноморська Січ" з Нюарку, якою керує і опікується ланковий Адріян Лапичак, виступила з успіхом на жіночому відбиванковому турнірі Сходу ЗДА, в якому брало участь сім кращих американських дружин. „Чорноморська Січ" в складі: Я. Олесницька, Л. Лапичак, Л. Клачко, Т. Турянська, В. Снігурович, М. Леськів здобула четири гарні перемоги в грах кожний з кожним над такими визначними дружинами, як Ґренд Сентрал УМСА, Плейнфілд УМСА, Румерс з Балтимору і Сентрал з Філядельфії. Після закінчення гор кожний з кожним відбулися півфінали і фінали між першими чотирма дружинами турніру. У півфіналі натрапили „січовички" на тверду і досвідчену вітку „Вайолетс" з Балтимору. В гарній і завзятій грі „Чорноморська Січ" ставила чоло противникам, які однак завдяки більшому досвідові виграли зустріч висідами 15:12 і 15:11. Слід підкреслити жертвенну, завзяту і офензивну гру цілої дружини „Чорноморської Січі", яка в цьому турнірі зуміла осягнути гарні висліди зі сильними противниками, відомими дружинами на Сході. В „Чорноморській Січі" заграли вперше і то з успіхом В. Снігурович та М. Леськів ,яка грала досі в молодій дружині „Січі".

„Чорноморська Січ" візьме участь у жіночому відбиванковому турнірі в Норт Бренч УМСА у Філядельфії, який відбудеться там вже 6-го червня.

УСК Ню Йорк — „Гунгарія" 0:1

Ню Йорк, 15-го травня. — В мистецьких змаганнях „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу дружина УСК-у, яка є найповажнішим кандидатом на першуна, несподівано завела ,головно в лінії нападу і втратила дві цінні точки з одинадцяткою „Гунгарії". Мадярська дружина вийшла до цієї зустрічі з сильною волею перемоги, яка може дати їй п'яте місце в кінцевому показнику і кращу можливість виграти змагання за вхід до нової ліґи — „Великої Двадцятки Східньої Конференції". Одинокі ворота до УСК-у впали з притомного заграння нападу мадярів, що його викінчив гострим стрілом до сітки талановитий Мате. Крім стрілової недисципліни в нападі, УСК мав теж клопоти зі швидким нападом мадярів і не дорівнював кондиції і твердості свого суперника. Перед УСК-ом ще двоє змагань за першість „Великої Десятки" і тільки з двома перемогами у цих грах може УСК числити на здобуття першого місця, можливо навіть лише кращим відношенням воріт. Загрожують УСК-ові на позиції лідера показника три дружини: Ґрецько - Американський С. К. із однаковим як і УСК рахунком точок 22:10, Б. В. „Гоче" — 21:11. та „Джуліяна" — 20:10. Противниками УСК-у в двох кінцевих мистецьких грах будуть: С. К. Ню Йорк і Елизабет СК. в. с.

„ТРИЗУБ" - „ІТАЛІЙСЬКИЙ С. К. БОСТОН" 2:1 (0:1)
„ТРИЗУБ" ЗАСЛУЖЕНО ЗДОБУВАЄ ЧЕМПІОНАТ АФЛІҐИ

Філядельфія, 17 травня. — Вже в першій хвилині В. Чижович у висліді ліскавкавого під'їзду цілого нападу в співпраці дефензивних формацій тратить стовідсоткову шансу. Це саме повторяється ще двічі та Ферейрою. Після цього бонтонці прориваючись час до часу, заставляють Свича бути насторожені, хоч небезпечних стрілів не було.

Зла уставка „Тризуба" при вільному меті допомагає італійцям здобути ворота в 7-ій хв. гри. Гра стає завзятою, акції міняються і хоч в остатній фазі першої півгри „Тризуб" має більше шанс, вислід залишається без змін.

У другій півгрі „Тризуб" від самого старту контролює гру, починає сильно атакувати. В. Чижович адресує до Маріна, а цей піввисоким стрілом не дб оборонця вирівнює (51 хв.).

Десять хвилин пізніше суддя Новік анулює нібито як відстороть беззискусійного голя стріленого В. Чижовичем.

Італійці починають грати брутально.

Вершок усього — це удар п'ястуком у лице Вентлеєва італійцем так сильно, що Вентлеєв впав скривавлений. Це сталось у 72 хв., коли Яковина докладно подав Маріонові, який у бігу з повітря знов дуже сильним півнисоким стрілом змусив вдруге бостонського воротаря капітулювати.

Після цього голя італійці, які імпонували у першій півгрі своїми заграннями, почали грати „мудро" т. зн. провокувати бешкети, щоб мати претекст опротестувати змагання, і в цьому періоді рівнем гри були на цілу клясу нижчі.

Був короткий час, коли італійців на грищі було 13, і аж вигуки глядачів дали знак про це судді!

Зеніт „попису" італійців, — це чинне зневаження судді на очах три тисячної публіки і глядачів твелевізійного передавання.

Це мав бути нібито „жест вдячности" за непризнання суддею правильно стріленого Яковиною голя — мовляв — голь упав одночасно зі свистом, що сповіщав кінець змагань. — Так уміють віддячуватись італійці судді, який суддював на їхню користь.

Склад „Тризуба: Свич, Бородяк, Рач, Кравець, Луна, Ілай, Марін, В. Чижович, Ферейра, Яковина, Вентлеєд. Рез.: Варварук, Е. Чижович, Мунез, Кличник. Яр К-ий

ВІСТІ НТШ В ЗДА

(Продовження зі сторінки 3)

М. Величківського „Економічні причини московсько-комуністичного співіснування з демократичними країнами", 26. жовтня 1963, а 16. листопада 1963 дав доповідь д-р П. Богданський „Українські фінансові установи в Америці". Комісія Регіональних дослідів і Публікацій влаштувала 6. жовтня 1963 Першу Сесію Комітетів, на якій обрано Раду Комітетів(голова проф. Б. Загайкевич) та виголошено такі доповіді: проф. д-р В. Лев „Діяльність Комісії Регіональних Дослідів", ред. І. Дурбак „Завдання Ради Представників Рег. Комітетів", проф. д-р М. Соневиць „Тематика історично-мемуарних збірників". Мистецтвознавча Комісія влаштувала 8. лютого 1964 доповідь проф. Д. Горняткевича „Українці - студентами Краківської Академії Мистецтв". Український Військово-Історичний Інститут влаштував у звітному періоді такі конференції: 2. листопада 1963 вшановано 45-ті роковини Листопадового Зриву, спільно з ОБВУА, з доповідями проф. М. Заклинського „Наша оборона Львова в листопаді 1918 р." і д-ра В. Бемка „Державний Секретаріят Військових Справ З. О. УНР". 20. грудня 1963 влаштовано продовження конференції про „Історичні події в Україні 1918-1919 рр. в світлі мемуарів Л. Цегельського", з доповідями проф. Б. Загайкевича „Спомини визначних діячів в загально-історичному аспекті" і д-ра В. Бемка „Історичні події 1918-1919 рр. в мемуарах д-ра Л. Цегельського". 4. січня 1964 відбулася доповідь проф. інж. П. Дубрівного „Союз Визволення України в рр. 1914-18 і формування Дивізії Сірожупанників". 29. лютого 1964 проф. Б. Мартос дав доповідь „Виступ полку ім. гетьмана Полуботка в Києві 1917 р." О. д-р В. Клодницький виголосив 21. березня 1964 доповідь „Галицька залога в м. Хмельнику на Поділлі та військова адміністрація того ж району в рр. 1919-20". 18. квітня 1964 д-р Ф. Мелешко говорив про „Вільне Козацтво в 1917-18 рр."

Філологічна Секція НТШ влаштувала у звітному періоді — 19. жовтня 1963 доповідь проф. д-ра П. Ковалева „Лексичні запозичення в літературній мові 10 — 14 ст." 30. листопада 1963 вшановано Науковою Конференцією 70-річчя життя та 45-річчя наукової, педагогічної, політичної та суспільної праці проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького. Доповіді виголосили: проф. д-р В. Лев „Проф. Смаль-Стоцький як вчений і педагог", проф. д-р К. А. Меннінг „Проф. Смаль-Стоцький і його наукова та педагогічна діяльність в Америці", ред. І. Кедрин-Рудницький „Роман Смаль-Стоцький як політик і дипломат". В дні 7. грудня 1963 вшановано, спільно з Українською Буковинською Громадою, сторіччя народин О. Кобилянської; доповіді виголосили: д-р Л. Луців „О. Кобилянська на тлі своєї автобіографії", д-р І. Новосівський „О. Кобилянська у спогадах сучасників", мгр. С. Жуковська „Спогад про похорон Кобилянської". Окремою науковою конференцією вшановано 1. лютого 1964 50-річчя смерти Лесі Українки, спільно із СФУЖО, Окружною Радою СУ та Золотим Хрестом. Доповіді виголосили: д-р С. Карпінська „Драматична творчість Лесі Українки в світлі чужомовної критики", мгр. І. Пеленська „Прометеїзм у Лесі Українки", мгр. Л. Храплива „Виховні проблеми в творчості Лесі Українки". Філологічна Секція відбула крім того два засідання членів Секції в 1963 р. На них обговорено проєкт спільної праці членів про „автентичність і оригінальність творів старого українського письменства" та виготовлено пляни відзначення визначних подій в ділянці української філології. В рямцях Філологічної Секції, Мовознавча Комісія влаштувала доповідь проф. д-ра П. Ковалева „Звукові системи в слов'янських мовах", в дні 19. жовтня 1963 р.

Математично - Природописно-Лікарська Секція НТШ влаштувала у звітному періоді, 28. вересня 1963 р. доповідь проф. д-ра Б. Гнатюка „Ядрово-електричні та ядрово-термічні реактивні системи та їх застосування у міжпланетарних летах". 14. грудня 1963 відбулася 11. Наукова Річна Конференція НТШ і Українського Лікарського Товариства П. А. Доповіді виголосили: д-р Р. Кісілевський „Артеріосклеротичні захворювання серця", д-р Ю. Гной „Ревматичне серце". Окремою Конференцією НТШ і Відділу Українського Лікарського Товариства П. А. вшановано 21. грудня 1963 — 20-річчя смерти д-ра М. Панчишина. Доповіді виголошено: д-р С. Парфанович „В поклоні тіням д-ра М. Панчишина", д-р І. Чолган „Професор, вихованик і опікун лікарського досвіду — д-р М. Панчишин". 25. січня 1964 влаштовано 1. Спільну Наукову Конференцію НТШ і Українського Товариства Інженерів А. Доповіді виголосили: арх. І. Заяць „Сакральне будівництво як знаряддя національної політики, на протязі віків", д-р інж. М. Чаповський „До проблеми залісчення областей твердого вугілля в Пенсильвенії" та проф. д-р О. Цибрівський „Проблеми термомагнетичного холодження".

(Продовження буде)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. 239 Відд. повідомляє, що заповіджені і проголошені збори на день 23 травня ц. р. не відбудуться.
— М. Ковальчук, секр.

ТАРЗАН, ч. 4241. Тубілець переможений!

Рішучий тубілець вискочив із листяного укриття, щоб із засідки напасти на мавполюда.

Вояовник боровся розпачливо й дико, але швидко був переможений м'язами пана джунглів...

— А тепер, швидко, — прохаркотів Тарзан, — якщо дороге вам життя, скажіть мені, чому ви напали на мене!